

Юрій СТЕЦИК,

кандидат історичних наук, доцент кафедри давньої історії України та спеціальних історичних дисциплін Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Україна, Дрогобич) stetsyk_u_o@ukr.net

ЧЕНЦІ-БРАТИ ДОБРОМИЛЬСЬКОГО МОНАСТІРЯ (1783 р.): ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ДО ДУХОВНОГО ПОКЛИКАННЯ

На підставі персональних даних укладено біографи ченців-братів Добромилського монастиря. Подано загальну просопографічну характеристику братів за такими критеріями: загальний вік, територіальне та соціальне походження, вступ до чернецтва, час перебування у чернецтві, складення чернечих обітів, проходження освітніх студій, переміщення по монастирях Святопокровської провінції для виконання монастирських та церковних обов'язків.

Ключові слова: брат, василіани, чернечі обіти, профес, новіціат.

Лит. 20.

Jurij STETSYK,

PhD in History, Associate Professor of Ancient History of Ukraine and Special Historical Disciplines Department, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (Ukraine, Drohobych) stetsyk_u_o@ukr.net

MONKS-BROTHERS OF THE MONASTERY IN DOBROMYL (1783): COURSE OF LIFE TO SPIRITUAL CALLING

On the basis of the personal information the biography of the monks-brothers of the monastery in Dobromyl is celled. The general prosopography description of the monks is given on next criteria: general age, territorial and social origin, prelude of monkhood, the time of abidance in a monkhood, drafting of the monastic oath, training in educational studios, moving through the monasteries of Saint Protection province for implementation of monasterial and church duties.

Key words: brother, basilianes, monastic oath, profes, noviciate.

Ref. 20.

Юрій СТЕЦИК,

кандидат исторических наук, доцент кафедры древней истории Украины и специальных исторических дисциплин Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франка (Украина, Дрогобыч) stetsyk_u_o@ukr.net

МОНАХИ-БРАТЯ ДОБРОМИЛЬСЬКОГО МОНАСТІРЯ (в 1783 г.): ЖИЗНЕННИЙ ПУТЬ К ДУХОВНОМУ ПРИЗВАНІЮ

На основании личных данных заключены биограммы монахов-братьев Добромилського монастиря. Представлена обшая просопографическая характеристика братьев за следующими критериями: обший возраст, территориальное и социальное происхождение, вступление в монашество, время пребывания в монашестве, принятие монашеских обетов, получение образовательных студий, перемещение по монастырям Святопокровской провинции для выполнения монастырских и церковных обязательств.

Ключевые слова: брат, василиане, монашеские обеты, профес, новіціат.

Лит. 20.

Постановка проблеми. Чернецтво як один із різновидів духовного стану Речі Посполитої ранньомодерного часу досі залишається малодослідженим. Адже у церковній історіографії значна увага звертається на вивчення біографістики ієрархів Церкви та визначних духовних діячів епохи бароко та просвітництва, але непомітно залишається постать простого ченця, який прикладав чималих зусиль на своєму життєвому шляху для досягнення належного духовного рівня. Саме представники першого ступеня чернечих випробувань (брати) стали об'єктом нашого дослідження, адже проходження духовного вишколу у новіціаті створювало засади аскетичного укладу життя майбутнього монаха.

Аналіз досліджень. Добромільський василіанський монастир був об'єктом вивчення як у краєзнавчих, так і вузькогалузевих дослідженнях. Зокрема, краєзнавці, вивчаючи історію м. Добромил та його околиць, розкривали основні віхи функціонування обителі [1; 5; 7; 13]. Інша група досліджень представлена науковими працями двох напрямів: перший – зорієнтований на вивчення сакральної архітектури та мистецтва [6; 14; 16], а другий – охоплює загальні праці з історії Церкви та Василіанського Чину [2; 3; 4; 12; 15]. Хоча й дослідження Добромільської обителі представлено різними тематичними напрямками, однак досі неповною мірою вивчено біографічні відомості про ченців цього монастиря періоду XVIII ст.

Огляд джерел. Завдяки збереженості до нашого часу значного пласту монастирської документації маємо можливість в загальному встановити підставові біографічні відомості про окремих ченців, фрагментарна інформація про яких розпорошена по різних видах джерел. Зокрема, для проведення дослідження використано каталоги монастирів та ченців Святопокровської провінції Чину Святого Василя Великого (далі ЧСВВ) [18; 19]. При написанні статті взято за основу «*Catalogus Alphabeticus Patrum Fratrum Ordinis Sancti Basilii Magni in Provincia Polona Tituli Protectionis Beatissimae Virginis Mariae...*», укладення якого розпочав у 1766 р. о. Анастасій Пйотровський, який, будучи секретарем Провінційної Управи, намагався зібрати та узагальнити життєписи ченців Святопокровської провінції ЧСВВ [9; 10; 11]. Ці життєписи доповнено інформацією про персональні дані ченців, яку подав о. Полікарп Волянський, ігумен Добромільського монастиря, в укладеному ним звіті для перемишльського єпископа у 1783 р. [17]. Для визначення часу та місця смерті монахів використано опублікований некролог померлих ченців ЧСВВ (друга половина XVIII ст.) [8].

Мета дослідження – наświetлити життєвий шлях людини ранньомодерного часу, яка спрямувала свої зусилля до духовного покликання – у ченці.

Виклад основного матеріалу. Хоча чернеча обитель у Добромилі офіційно фундаментована у 1613 р., однак до 1739 р. відходимо тільки поодинокі згадки про окремих ченців, які проживали в цьому монастирі. Із входженням монастиря до нової територіально-адміністративної одиниці – Святопокровської провінції ЧСВВ (1739 – 1780 рр.) розпочато укладення каталогів монахів, які у розглядуваний період мешкали у Добромилі. На підставі опрацювання цих каталогів можемо простежити таку динаміку чисельності ченців: 1746 р. – 32 ченці (5 братів-новиків, 9 братів-професів, 18 отців), 1747 р. – 36 ченців (16 братів, 20 отців), 1750 р. – 17 ченців (10 братів, 7 отців), 1754 р. – 37 ченців (11 братів-новиків, 13 братів-професів, 13 отців), 1770 р. – 26 ченців (10 братів, 16 отців), 1772 р. – 14 ченців (7 братів, 7 отців), 1773/74 рр. – 19 ченців (5 братів, 14 отців), 1775/76 рр. – 26 ченців (12 братів, 14 отців), 1778/79 рр. – 17 ченців (5 братів 12 отців) [15, 347–350].

Нестабільність складу монастирської братії Добромільського монастиря була зумовлена функціонуванням при цій обителі школи новіціату та чернечих студій з філосо-

фії і богослов'я. Спостерігалася постійна плінність братів-новиків та братів-професів, які по завершенні навчання скеровувалися на продовження студій в інших монастирях. Школу новіціату при Добромиському монастирі започатковано після переходу Перемишльської єпархії до унії (1691 р.), на теренах якої знаходилася згадувана обитель. Вхідження до Унійної Церкви супроводжувалося запровадженням нововведень щодо організації монастирського укладу життя. Зокрема, постанови Перемишльського собору (1693 р.) та Замойського синоду (1720 р.) регламентували особливості функціонування монастирів, які визнавали унійні ідеї та пропагували їх поширення. Зокрема, радикальне нововведення стосувалося зміни підходів щодо прийняття кандидатів до чернецтва. Ігумени монастирів позбавлялися права приймати бажаних у монахи, а натомість були зобов'язані відправляти таких осіб до спеціально створених шкіл новіціату, де під керівництвом магістра кандидати впродовж року проходили чернечі випробування та отримували духовні настанови в аскетичному укладі життя. Таких шкіл новіціату в Перемишльській єпархії до 1739 р. було дві (Добромиль, Щеплоти). Після вилучення монастирів із юрисдикції єпископів та входження їх до окремої адміністративної одиниці – Святопокровської провінції, де поширювалася юрисдикція протоігумена, на її теренах функціонувало також два будинки для вишколу новиків (Добромиль, Почаїв). Якщо порівняти ці дві школи новіціату, то у кількісному співвідношенні переважала Почаївська. Також траплялися поодинокі випадки, коли кандидати до вступу у чернецтво зголошувалися до Добромиля, оскільки були вихідцями з Перемишльської землі, однак скеровувалися для проходження Почаївського новіціату. Такий підхід очевидно був зумовлений обмеженими фінансово-майновими можливостями Добромильського монастиря. Якщо порівняти чисельність монахів Добромильської обители з іншими чернечими осередками Перемишльської єпархії, то наближеними до неї були монастирські братії у Лаврові та Спасі, у той час, як інші чернечі резиденції ледь нараховували від 5 до 8 монахів. Така суттєва диспропорція була зумовлена, очевидно, тими завданнями, які покладалися на конкретний осередок, а також враховувалася і фінансово-господарська діяльність [15, 36, 48].

Отже, Добромиський монастир був великим чернечим осередком в якому проживало в середньому 26 ченців. Наявність значної кількості насельників була обумовлена функціонуванням при монастирі різноманітних чернечих студій.

За територіальним походженням переважали уродженці із теренів Перемишльської землі (п'ятеро ченців) на противагу вихідцям із Львівської землі (двоє ченців) Руського воеводства [9; 10; 11]. Такий факт свідчить про значний відсоток рекрутації до чернецтва серед місцевої людності (Топільниця, Тарнава, Канчуга, Береги, Бруска).

Відповідно до соціального стану у середовищі монастирської братії переважали вихідці з місцевих дрібношляхетських родів Перемишльської землі (Гутковських, Крацевських, Тарнавських, Шаблевських), а значно менший відсоток становили селяни (троє ченців) [9; 10; 11]. Такий факт, очевидно, свідчить про те, що представники із шляхетського стану мали більше можливостей у здобутті духовної освіти та релігійного виховання.

Загальний вік братів становив від 27 до 77 років. Переважали монахи 30 – 33 років, які перебували у чернецтві вже понад 20 років. Однак значний відсоток становили брати-лаїки, які тільки розпочинали свій духовний шлях і перебували в чернецтві тільки 3 – 5 років. Подана статистика засвідчує, що не всім ченцям вдавалося досягнути ступеня ієромонаха. Певний відсоток із них продовжував залишатися до кінця свого аскетичного життя братами-лаїками, виконуючи найпростіші послухання.

Степик Ю. Ченці-брати Добромильського монастиря (1783 р.):...

Після завершення новіціату, який тривав один рік, брати опанували чернечі студії з риторики (монастир у Замості), філософії (Лаврів), теології (по монастирях у Замості, Щеплотах, Лаврові) та по здобутті духовної освіти отримували ієрейські свячення. Однак на досліджуваний час (1783 р.) жодний з розглядуваних братів ще не встиг отримати всіх чернечих студій і відповідно ієрейських свячень. Із семи ченців тільки один (бр. Ісидор Рильський) 10.02.1781 р. отримав свячення у піддиякони. Проте всі ченці-брати вже завершили школу новіціату (двоє у Почаєві, а п'ятеро у Добромилі) та склали чернечі обіти професа (послуху, чистоти, убогості) [17, 13].

Частина ченців (двоє із семи) перед вступом до чернецтва, ще у світському житті, здобули освіту з риторики та філософії. Практично всі ченці-брати вміли читати та писати «руською» (тогочасна назва української) мовою. І тільки двоє володіли знаннями з польської мови. Через відсутність джерельних свідчень не маємо змоги зробити різку знань цими ченцями латинської мови.

Відповідного до свого покликання, освіти та здібностей на ченців покладалися певні монастирські (прокуратор, економ), церковні (ричник, соцій) та господарські (кравець, кухар) обов'язки. Згідно з монастирським законодавством ченці-брати не могли посідати вищих керівних посад (ігумена, вікарія) або ж виконувати відповідальніші церковні обов'язки (сповідника, провідника), які вимагали належної духовної освіти [17, 13].

Висновки. На підставі опрацьованих джерел нам вдалося узагальнити біографічні дані ченців-братів, які проживали у Добромильському василіанському монастирі впродовж 1783 р. Під час проведення порівняльних характеристик встановлено, що розглядуваний монастир належав до великих чернечих осередків Перемишльської єпархії. Наявність значної кількості ченців-братів була зумовлена функціонуванням при монастирі школи новіціату та богословських студій. Брати як насельники даної обителі виконували допоміжні обов'язки у духовній праці отців-василіан. Вікові характеристики засвідчують, що монастир населяли брати, які проходили духовний вишкіл у практикуванні основ аскетичного укладу життя. Соціальна база рекрутації до чернецтва охоплювала представників шляхетського та селянського середовищ. Освітній вишкіл братів був традиційно обумовлений навчанням у новіціаті, духовних семінаріях та студіями з риторики, філософії, теології.

Додаток I

***Біограми ченців-братів Добромильського монастиря
станом на 01.08.1783 р.***

Гутковський Герасим

Світське ім'я – Георгій. Батьки – Теодор та Анастасія. Народився 15.03.1755 р. у м. Миколаєві Львівського дистрикту. Здобув філософську освіту у Львівській школі. 30.01.1780 р. вступив до чернецтва у Добромилі¹. 02.02.1781 р. склав чернечі обіти професа та відправлений на студії з риторики і теології до Замостя². У серпні 1781 р. скерований до Щеплот на студії із моральної теології. З кінця року студював догматичну теологію у Лаврові. 16.07.1782 р. повернувся до Лаврова для продовження теологічних студій. У квітні 1783 р. скерований до монастиря у Деревляній Волі для виконання обов'язків прокуратора. 16.06.1783 р. відправлений до Добромильського монастиря для оновлення обітів професа³. 17.03.1786 р. переїхав із Тереволі до Сваричова для виконання послушання⁴ [9, 394].

¹ за іншими даними, 30.01.1779 р. вступив до чернецтва у Добромилі [17, 13].

² за іншими даними, 02.02.1780 р. склав чернечі обіти професа [17, 13].

³ станом на 1783 р. перебував у Добромильському монастирі. Продовжував залишатися братом, оскільки не отримав ще жодних свячень [17, 13].

⁴ час та місце смерті не встановлені (авт.).

Жукевич Іринарх

Народився 1718 р. у с. Топільниця¹. Вступив до чернецтва у 1755 р. в Добромилі². До 1784 р. – помічник прокуратора Добромильського монастиря³. 09.07.1786 р. переїхав із Ліска Яворівського до Добромилі⁴ [9, 686].

¹ за іншими даними, народився у с. Чишів (Галичина) [17, 13].

² за іншими даними, 14.08.1751 р. вступив до чернецтва у Добромилі, а 26.08.1752 р. склав чернечі обіти професа. Станом на 1783 р. був братом та не отримав ще ієрейських свячень. Був обізнаним у слов'янській мові [17, 13].

³ з 1760 р. постійно проживав у Добромильському монастирі, виконуючи різні обов'язки по його резиденціях: 1773 – 1774 рр. – соцій у Журавині [18]. 1775 – 1776 рр. – прокуратор у Млинках [19].

⁴ час та місце смерті не встановлені (авт.).

Крацевський Августин

Світське ім'я – Андрій. Батьки – Михайло та Мар'яна. Народився 30.09.1750 р. в с. Бруска, Перемишльського циркулу. 01.08.1778 р. вступив до чернецтва у Добромилі¹. Після року новіціату 15.08.1779 р. склав чернечі обіти професа². 08.01.1781 р. відправлений до Дрогобича, а через два роки, у серпні 1782 р., – до Лаврова, а звідтіля у 1783 р. – до Добромилі. У всіх цих монастирях виконував обов'язки кравця³ [11, 113].

¹ за іншими даними, у 1775 р. [17, 13].

² за іншими даними, у 1775 р. [17, 13].

³ час та місце смерті не встановлені (авт.).

Радзівський Мойсей

Світське ім'я – Мартин. Батьки – Микола та Ірина. Народився 1739 р. Вступив до чернецтва 06.10.1761 р. у Почаєві. Після року випробувань у новіціаті 12.10.1762 р. склав чернечі обіти професа. Через 4 роки відправлений до Золочова на хутір Бучина для фундації монастиря. У березні 1772 р. переїхав до Жовкви, будучи економом обителі. Звідтіля у серпні цього ж року відправлений до монастиря у Віцині для виконання обов'язків економа¹. У липні 1781 р. переїхав до львівського монастиря Св. Онуфрія, де також був економом. У вересні 1782 р. відправлений до Добромилі² [10, 848].

¹ 1773 – 1776 рр. – брат-послушник Віциньського монастиря [19].

² станом на 1783 р. був братом у Добромильському монастирі, виконуючи обов'язки економа. На той час не пройшов ще жодних освітніх студій. Вмів читати тільки слов'янською мовою [17, 13]. Час та місце смерті не встановлені (авт.).

Рильський Ісидор

Світське ім'я – Іван. Батьки – Іван та Катерина. Народився 29.08.1753 р. у с. Тарнава поблизу м. Добромилі. Вивчив руську та польську мови. Був хористом та послушником. Вступив до чернецтва 12.08.1780 р. у Добромилі. Після року випробувань у новіціаті 18.08.1781 р. склав чернечі обіти професа. Залишився виконувати обов'язки помічника у захристії. 23.01.1782 р. отримав піддияконівські свячення з рук Перемишльського владика Максиміліана Рилла у Страшевичах¹. Помер у 1789 р. в Кристинополі [9, 713].

¹ за іншими даними, 10.02.1781 р. отримав піддияконівські свячення. Станом на 1783 р. – брат Добромильського монастиря, де виконував обов'язки ризника та прокуратора [17].

Тарнавський Гервасій

Народився 1705 р. у Канчузі, Перемишльська земля. У 1762 р. вступив до Добромильського монастиря¹, однак обіти професа в 1765 р. склав у Почаєві². Після цього скеровувався до різних монастирів провінції: Білина (1774 р.)³, Дрогобич (1774 – 1776 рр.)⁴, Щеплоти (1777 р.)⁵ [9, 419].

¹ за іншими даними, 25.03.1761 р. вступив до чернецтва [17].

² за іншими даними, 22.07.1763 р. у Почаєві склав чернечі обіти [17].

Стецик Ю. Ченці-брати Добромилського монастиря (1783 р.):...

³ 1773 – 1774 рр. – брат-послушник монастиря у Біліні [18].

⁴ 1775 – 1776 рр. – соцій у Дерезичах, як резиденції Дрогобицького монастиря [19].

⁵ у Щеплотському монастирі перебував ще у 1772 р. [17, 137]. 1783 р. – у Добромилі. Не проходив жодних студій і залишався впродовж всього чернечого життя лаїком [17]. Помер 1791 р. на теренах Галицької провінції (місце смерті не встановлено)[8, 87]. За іншими даними, помер 1784 р. [20, 474].

Шаблевський Інокентій

Світське ім'я – Іван. Батьки – Василь і Теодора. Народився 15.09.1753 р. у с. Олешів Бродівського циркулу біля Золочева. Вивчав риторику та польську мову. Вступив до чернецтва 17.07.1781 р. у Добромилі. Після року випробовувань у новіціаті 03.07.1782 р. склав чернечі обіти професа. Проходив студії з моральної теології у цьому ж монастирі¹. 1784 р. перебував у Язениці² [9, 584].

¹ станом на 1783 р. був економом, кухарем у Добромилському монастирі. Залишався ще братом, оскільки не отримав жодних свячень [17].

² час та місце смерті не встановлені (*авт.*).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бегей О. Монастирі Старосамбірщини: історія та перспективи використання у туризмі : [монографія] / Оксана Бегей, Ольга Анісімович-Шевчук, о. Михайло Гачан. – Львів : ЛПЕТ, 2014. – 332 с.
2. Ваврик М. (ЧСВВ). По василіянських монастирях / Михайло Ваврик. – Торонто : В-во, оо. Василіян, 1958. – 286 с.
3. Ваврик М. (ЧСВВ). Нарис розвитку і стану Василіянського Чину XVII–XX ст. Топографічно-статистична розвідка / М. Ваврик // Записки Чину Св. Василя Великого. – Серія II. – Секція I. – Праці. Т. 10. – Рим : В-во отців-василіян, 1979. – 180 с.
4. Добромилська реформа і відродження української церкви. Доповіді та матеріали учасників Міжнародної наукової конференції, присвяченої 120-літній річниці початку Добромилської реформи Василіянського Чину Св. Йосафата і 100-літній річниці перенесення василіянського новіціату з Добромила у Крехів. – Львів, 2003. – 304 с.
5. Кріль М. Старосамбірщина : історія і культура / Михайло Кріль. – Львів : Піраміда, 2009. – 600 с.
6. Кріль М. Василіянський монастир Св. Онуфрія як пам'ятка історії та архітектури / М. Кріль, Ю. Стецик // Пам'ятки України: історія та культура. – № 3(201). – Березень 2014. – С. 48–53.
7. Лазорик І. Добромил та околиці / І. Лазорик. – Коломия : [б.в.], 1998. – 240 с.
8. Лось В. Catalogus partum et fratrum defunctorum Чин св. Василя Великого у фондах інституту рукописів НБУВ (середина XVIII – початок XIX ст.) / В. Лось, Н. Сінкевич // Генеалогічні записки. – Вип. 12 (нової серії 6). – Львів, 2014. – С. 77–101.
9. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника. Відділ рукописів (далі ЛННБ ВР). – Ф. 3. – Спр. 435. – С. 377–784.
10. ЛННБ ВР. – Ф. 3. – Спр. 436. – С. 785–1188.
11. ЛННБ ВР. – Ф. 3. – Спр. 614. – С. 1–376.
12. Патрило І. (ЧСВВ). Нарис розвитку Василіян 1743 – 1889 рр. / І. Патрило // Записки ЧСВВ. – Серія II. – Секція I. – Т. 48. – Рим : В-во отців-василіян, 1992. – С. 160–210.
13. Площанській В. Добромил, монастирь ЧСВВ и несколько словъ объ отношеніяхъ города / Венедикт Площанській // Науковий Сборник Галицко-Руской Матицы. – Львовъ, 1867. – С. 211–254.
14. Слободян В. Церкви України. Перемишльська єпархія / Василь Слободян. – Львів, 1998. – 760 с.
15. Стецик Ю. Василіянські монастирі Перемишльської єпархії (кінець XVII – XVIII ст.) : монографія / Ю. Стецик. – Дрогобич : Видавничий відділ ДДПУ, 2014. – 388 с.
16. Чень Л. Типи розпланування василіянських монастирів / Л. Чень // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Архітектура. – 2008. – № 632. – С. 82–91.
17. Archiwum Państwowy w Przemyślu. – Archiwum Biskupstwa Greckokatolickiego w Przemyślu. – Sygn. 222. – S. 13, 137.

18. *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1773 a Mense Septembri ad Septembrem 1774 Anni.* – Typis S. R. M. Monaste : Poczajovien : O.S.B.M. Anno Domini, 1773.

19. *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magniprovinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1775 in Annum 1776.* – Typis S. R. M. Monaste : Poczajovien: O. S. B. M. Anno Domini, 1775.

20. Lorens B. *Bazylianie prowincji koronnej w latach 1743 – 1780* / B. Lorens. – Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2014. – 560 s.

REFERENCES

1. Behey O. *Monastyrі Starosambirshchyny: istoriya ta perspektyvy vykorystannya u turyzmi : [monohrafiya]* / Oksana Behey, Ol'ha Anisimovych-Shevchuk, o. Mykhaylo Hachan. – L'viv : LIET, 2014. – 332 s.

2. Vavryk M. (ChSVV). *Po vasylians'kykh monastyryakh* / Mykhaylo Vavryk. –Toronto : V-vo, oo. Vasyliyan, 1958. – 286 s.

3. Vavryk M. (ChSVV). *Narys rozvytku i stanu Vasylians'koho Chynu XVII –XX st. Topografichno-statystychna rozvidka* / M. Vavryk // *Zapysky Chynu Sv. Vasyliya Velykoho.* – Seriya II. – Sektsiya I. – Pratsi. T. 10. – Rym : V-vo ottziv-vasyliyan, 1979. – 180 s.

4. *Dobromyl's'ka reforma i vidrodzhennya ukrayins'koyi tserkvy. Dopovidi ta materialy uchashnykiv Mizhnarodnoyi naukovoyi konferentsiyi, prysvyachenoyi 120-litniy richnytsi pochatku Dobromyl's'koyi reformy Vasylians'koho Chynu Sv. Yosafata i 100-litniy richnytsi perenesennya vasylians'koho novitsiatu z Dobromylya u Krekhiv.* – L'viv, 2003. – 304 s.

5. Kril' M. *Starosambirshchyna : istoriya i kul'tura* / Mykhaylo Kril'. – L'viv : Piramida, 2009. – 600 s.

6. Kril' M. *Vasylians'kyy monastyr Sv. Onufriya yak pam'yatka istoriyi ta arkhitektury* / M. Kril', Yu. Stetsyk // *Pam'yatky Ukrainy: istoriya ta kul'tura.* – № 3(201). – Berezen' 2014. – S. 48–53.

7. Lazoryk I. *Dobromyl' ta okolytsi* / I. Lazoryk. – Kolomyia : [b.v.], 1998. – 240 s.

8. Los' V. *Catalogus partum et fratrum defunctorum Chyn sv. Vasyliya Velykoho u fondakh instytutu rukopysiv NBUV (seredyna XVIII – pochatok XIX st.)* / V. Los', N. Sinkevych // *Henealohichni zapysky.* – Vyp. 12 (novoyi seriyi 6). – L'viv, 2014. – S. 77–101.

9. *L'vivs'ka natsional'na naukova biblioteka imeni V. Stefanyka. Viddil rukopysiv (dali LNNB VR).* – F.3. – Spr. 435. – S. 377–784.

10. LNNB VR. – F. 3. – Spr. 436. – S. 785–1188.

11. LNNB VR. – F. 3. – Spr. 614. – S. 1–376.

12. Patrylo I. (ChSVV). *Narys rozvytku Vasyliyan 1743 – 1889 rr.* / I. Patrylo // *Zapysky ChSVV.* – Seriya II. – Sektsiya I. – T. 48. – Rym : V-vo ottziv-vasyliyan, 1992. – S. 160–210.

13. *Ploshchanskiy V. Dobromyl', monastyr' ChSVV y neskol'ko slovy oby' otноsheniya k horoda / Venedykt Ploshchanskiy // Naukovyy Sbornyk Halytsko-Ruskoj Matytsy.* – L'vov', 1867. – S. 211–254.

14. Slobodyan V. *Tserkvy Ukrainy. Peremys'ka yeparkhiya / Vasyli' Slobodyan.* – L'viv, 1998. – 760 s.

15. Stetsyk Yu. *Vasylians'ki monastyrі Peremysl's'koyi yeparkhiyi (kinets' XVII – XVIII st.) : monohrafiya* / Yu. Stetsyk. – Drohobych : Vydavnychyy viddil DDP, 2014. – 388 s.

16. Chen' L. *Typy rozplanuvannya vasylians'kykh monastyriv* / L. Chen' // *Visnyk Natsional'noho universytetu «L'vivs'ka politekhnika».* Arkhitektura. – 2008. – № 632. – S. 82–91.

17. *Archiwum Państwowy w Przemyślu.* – Archiwum Biskupstwa Greckokatolickiego w Przemyślu. – Sygn. 222. – S. 13, 137.

18. *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1773 a Mense Septembri ad Septembrem 1774 Anni.* – Typis S. R. M. Monaste : Poczajovien : O.S.B.M. Anno Domini, 1773.

19. *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1775 in Annum 1776.* – Typis S. R. M. Monaste : Poczajovien: O. S. B. M. Anno Domini, 1775.

20. Lorens B. *Bazylianie prowincji koronnej w latach 1743 – 1780* / V. Lorens. – Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2014. – 560 s.

Статтю подано до редакції 19.09.2015 р.